

KOMMUNIKÁCIÓ- ÉS MÉDIATUDOMÁNY BA ZÁRÓVIZSGA TÉTELSOR ÉS TÁJÉKOZTATÓ A ZÁRÓVIZSGÁRÓL

A hallgató tanulmányait lezáró alapszakos záróvizsgára minden félévben a záróvizsga-időszakban kerül sor. A záróvizsga két részből áll: a (1) szakdolgozat megvédéséből és a (2) szóbeli záróvizsgából.

1. A szakdolgozati védés követelményei és javasolt menete

A szakdolgozati védés során a diplomázó hallgató a záróvizsga-bizottság előtt összesen maximum 10 percben prezentálja a szakdolgozatát, majd ezt követően maximum 5 percben megválaszolja a dolgozattal kapcsolatos bírálói kérdéseket, reflektál a helyben felmerülő és a bírálatokban megfogalmazott kérdésekre, véleményekre, kritikákra. A szakdolgozat bemutatásához prezentáció készítése kötelező, a diasor maximum 10 diát tartalmazhat, az alábbi formátumokban: Power Point, Pdf, Prezi vagy Emaze. A prezentáció javasolt tartalmi elemei a következők:

- a szakdolgozat lényegének szakszerű bemutatása, a vizsgált kérdés/probléma lényegre törő ismertetése;
- annak bemutatása, hogy miként járul hozzá a dolgozat a kommunikáció- és médiatudomány területén korábban végzett kutatásokhoz, illetve aktuális kérdéseikhez;
- a diplomamunka tanulságainak, fő üzeneteinek, értékeinek és korlátainak bemutatása;
- szakmai önreflexió az elvégzett munkával kapcsolatban.

Fontos, hogy a szóbeli összefoglaló a dolgozat saját hozzáadott értékére és újdonságaira koncentráljon: a hallgató által elvégzett kutatáshoz/elemzéshez kapcsolódó módszertanra és a saját eredményekre, és ne az ezekhez szükséges háttérismeretekre (tehát ne a szakirodalmi vagy történeti háttérre, vizsgált szervezet/cég stb. ismertetésére).

2. A záróvizsga menete

A Kommunikáció- és médiatudomány BA záróvizsga tételsort 15 tétel alkotja (ld. a következő oldalakon). A záróvizsgán a hallgató egy tételt húz. A tételsor a tételcímekből, a kulcsfogalmakból, a kötelező és ajánlott irodalomból áll. A vizsgázó a záróvizsga során egy tételszámot húz, amelyet a tételek címét tartalmazó listáról azonosít. A záróvizsgán a kulcsfogalmakat és szakirodalmat nem tartalmazza a számozott tételsor.

A tételek leírásában a felkészüléshez szükséges a megjelölt kulcsfogalmak, a kötelező szakirodalom áttekintése, az ajánlott szakirodalom segítheti a felkészülést. A tételek egyúttal kapcsolódnak az alapképzés szakmai törzs- illetve szakirányos anyagához, így azok jegyzetei, olvasmányai egyaránt hozzájárulhatnak a záróvizsgára való felkészüléshez.

1. TÉTEL: A KOMMUNIKÁCIÓ NÉGY GONDOLKODÁSTÖRTÉNETI HAGYOMÁNYA

A TÉTEL FŐ PONTJAI, KULCSFOGALMAI:

Tranzaktív, interaktív, rituális, participációs kommunikációfelfogás, jel, jelentés, szemiotika, társadalmi konstrukció, rendszerelmélet, cselekvésemélet, kommunikatív, szignifikatív, problémamegoldás.

KÖTELEZŐ IRODALOM:

BÉRES ISTVÁN – HORÁNYI ÖZSÉB (szerk.) (2003): *Társadalmi kommunikáció*. Osiris, Budapest.

„Elöljáróban” c. rész (0.1 számú rész)

Online: http://communicatio.hu/publikaciok/beres_horanyi_tarsadalmi_kommunikacio/tartalom.htm

AJÁNLOTT SZAKIRODALOM:

TERESTYÉNI TAMÁS (2006): *Kommunikációelmélet. A testbeszédtől az internetig*. Typotex, Budapest. Alábbi fejezetek: 6., 7., 10., 11.

2. TÉTEL: KÖZVETLEN EMBERI KOMMUNIKÁCIÓ

A TÉTEL FŐ PONTJAI, KULCSFOGALMAI:

A benyomás kialakításának szabályszerűségei, az ennek során tapasztalható percepciós torzítások. A kommunikációs partner viselkedésének értelmezése, attribúció elmélet. Az empátia fogalma. Az interperszonális kommunikációban szerepet játszó kompetenciák.

KÖTELEZŐ IRODALOM:

BUDA BÉLA: *A közvetlen emberi kommunikáció szabályszerűségei*. Animula Kiadó, Budapest. Több kiadás. 115-149.o. (A közvetlen emberi kommunikáció folyamatai és dinamikája c. fejezet)

AJÁNLOTT SZAKIRODALOM:

FORGÁCS JÓZSEF: *A társas érintkezés pszichológiája*. Kairosz Kiadó, Budapest, több kiadás.

BERNE, ERIC: *Emberi játsszák*. Gondolat, Budapest. Több kiadás.

BUDA BÉLA (1985): *Empátia*. Gondolat, Budapest.

3. TÉTEL: A SZEMÉLYKÖZI KOMMUNIKÁCIÓ DINAMIKÁJA

A TÉTEL FŐ PONTJAI, KULCSFOGALMAI:

A közvetlen emberi kommunikáció folyamatai és dinamikája; a kommunikációs dinamika alapelvei; a „technikai” metakommunikáció jelenségei; a metakommunikáció „morfogenetikus” dinamikája; kapcsolatalakulás metakommunikáción át; a másik ember „képe” a személyiségben, a kapcsolat „képe” és ennek metakommunikációs vonatkozásai.

KÖTELEZŐ IRODALOM:

BUDA BÉLA (1999): *A közvetlen emberi kommunikáció szabályszerűségei*. Animula Kiadó, Budapest. IV. fejezet (111-145. o.). Online: <http://mek.niif.hu/02000/02009/02009.htm#16>

AJÁNLOTT SZAKIRODALOM:

GLADWELL, MALCOLM (2010): *Fordulópont*. HVG Könyvek, Budapest.

HORÁNYI ÖZSÉB. (szerk.) (2003): *Kommunikáció I-II*. General Press, Budapest.

4. TÉTEL: A TÁRSADALMI KOMMUNIKÁCIÓ FUNKCIÓI, ÁGENSEI ÉS FOLYAMATAI

A TÉTEL FŐ PONTJAI, KULCSFOGALMAI:

Humán kommunikáció, ágens, kommunikatív cselekvés, intézmény, színtér, nyilvánosság, identitás, közösség, integráció, konfliktus, problémamegoldás, tudás.

KÖTELEZŐ IRODALOM:

ROSENGREN, KARL E. (2008): *Kommunikáció*. Typotex, Budapest. 11-41. o.

AJÁNLOTT SZAKIRODALOM:

HORÁNYI ÖZSÉB (é. n.): *Szinopszis 7.3*. Online: http://ozseb.horanyi.hu/participacio/szinopszis7_3.htm

5. TÉTEL: SZABÁLYOZOTT TÁRSADALOM AZ EGYÉN ÉS A NYILVÁNOSSÁG SZEMPONTJÁBÓL

A TÉTEL FŐ PONTJAI, KULCSFOGALMAI:

Külső és belső szabályozás; extern és intern személyészlelés; szabályozás, viselkedés, motiváció; a társadalmi szerep; a szerepek dinamikája; civilizáció és kultúra különbségei; a sztereotípiák szerepe a társadalmi cselekvésben; nyilvánosság és kommunikatív cselekvés; a posztmodern társadalom önszabályozása.

KÖTELEZŐ IRODALOM:

ELIAS, NORBERT (1987): *A civilizáció folyamata. Szociogenetikus és pszichogenetikus vizsgálódások (1937-1939)*. Gondolat Kiadó, Budapest. 465-490. o.

AJÁNLOTT SZAKIRODALOM:

DONALD, MERLIN (2001): *Az emberi gondolkodás eredete*. Osiris Kiadó, Budapest.

HORÁNYI ÖZSÉB: *Szinopszis 7.3*. Online: http://www.ozseb.horanyi.hu/participacio/szinopszis7_3.htm

LUHMANN, NIKLAS. (2010): *Ökológiai kommunikáció*. Gondolat Kiadó, Budapest.

6. TÉTEL: A KULTÚRAKÖZI KOMMUNIKÁCIÓ TÁRSADALOM- ÉS KULTÚRAELMÉLETI KONTEXTUSBAN. A KULTÚRA MODELLÁLÁSA. A KULTÚRAKÖZI KOMMUNIKÁCIÓ PERSPEKTÍVÁI. A KULTURÁLIS IDENTITÁS SZINTJEI.

A TÉTEL FŐ PONTJAI, KULCSFOGALMAI:

történetiség, reprezentáció, a kultúra fogalma, kulturális különbségek, a kultúrák időbeli, térbeli és társadalmi dimenziói, személyiség, nemzet, etnicitás

KÖTELEZŐ IRODALOM:

NIEDERMÜLLER PÉTER: *A kultúraközi kommunikációról*. In: BÉRES ISTVÁN – HORÁNYI ÖZSÉB (szerk.) (2001): *Társadalmi kommunikáció*. Osiris, Budapest. 96-111. o.

AJÁNLOTT SZAKIRODALOM:

HIDASI JUDIT (2004): *Interkulturális kommunikáció*. Scolar, Budapest. 11- 48. o.

7. TÉTEL: MEDIATIZÁLT KOMMUNIKÁCIÓ

A TÉTEL FŐ PONTJAI, KULCSFOGALMAI:

A mediatizált kommunikáció fogalma és modellezési lehetőségei; médiamodellek kezdetektől napjainkig; egyirányú, egylépcsős megközelítések; lövedékelmélet; a kétlépcsős médiahatás modellje; rituális médiamodellek; szemiotikai elemzés; kultúrkritikai megközelítések; narratívaelemzés, diskurzusanalízis; a média interaktivitása; újmédia-elméletek.

KÖTELEZŐ IRODALOM:

BARBIER, FRÉDÉRIC – LAVENIR, CATHERINE B. (2004): *A média története*. Osiris Kiadó, Budapest. 13-23. o.
MCQUAIL, DENIS (2003): *A tömegkommunikáció elmélete*. Osiris Kiadó, Budapest. 40-61. o.

AJÁNLOTT SZAKIRODALOM:

CSIGÓ PÉTER (2009): *A konvergens televíziózás - Web, tv, közösség*. L'Harmattan Kiadó, Budapest.
GRIFFIN, EM A. (2002): *Bevezetés a kommunikációelméletbe*. Harmat Kiadó, Budapest. 317-397. o.
HALÁCSY PÉTER – VÁLYI GÁBOR – WELLMAN, BARRY (szerk.) (2007): *Hatalom a mobil tömegek kezében*. Typotex Kiadó, Budapest.
IVINS, WILLIAMS M. JR. (2001): *A nyomtatott kép és a vizuális kommunikáció*. Enciklopédia Kiadó, Budapest.
NYÍRI KRISTÓF – SZÉCSI GÁBOR (szerk.) (1998): *Szóbeliség és írásbeliség*. Áron Kiadó, Budapest.

8. TÉTEL: A MÉDIAPIACOK JELLEGZETESSÉGEI (TERMÉK, KERESLET, KÍNÁLAT, PIACSZERKEZET)

A TÉTEL FŐ PONTJAI, KULCSFOGALMAI:

Kettős termékpiac/kétoldalú piac, főbb termékek, használat és élvezet (*uses and gratifications*) paradigma, háttérfogyasztás, kulturális diszkont a fogyasztásban, méretgazdaságosság, választékgazdaságosság, médiakonzentráció, piacszerkezetek, globalizálódás, digitális szakadék/tudásszakadék elmélet

KÖTELEZŐ IRODALOM:

GÁLIK MIHÁLY: *A termékek és a kereslet jellemzői a médiapiacokon; A kínálat, a piaci szerkezetek és a verseny jellemzői a médiapiacokon*. In: GÁLIK MIHÁLY - URBÁN ÁGNES: *Bevezetés a médiagazdaságtanba*. Aula Kiadó, Budapest, 2008, 29-54. és 55-70. o.

AJÁNLOTT SZAKIRODALOM:

CSORDÁS TAMÁS (2010): *A tartalomipar az új média fényében*. Marketing és Menedzsment, XLIV. évf. 1. sz., 30-37. o.
FÁBIÁN SÁNDOR PÉTER (2007): *Az ingyenes lapok térnyerése és hatása a sajtópiacra*. Médiakutató, 8. évf., 3. sz., 85-97. o. Hozzáférés a Médiakutató honlapján, www.mediakutato.hu Online: http://www.mediakutato.hu/cikk/2007_03_osz/05_ingyenes_napilapok/
GÁLIK MIHÁLY (2010): *Távközlési szolgáltatók az elektronikus médiapiacokon*. Marketing és Menedzsment, XLIV. évf. 1. sz., 22-29. o.

9. TÉTEL: A JELÖLT, A JELÖLŐ ÉS A JEL KAPCSOLATA A VIZUÁLIS KOMMUNIKÁCIÓBAN

A TÉTEL FŐ PONTJAI, KULCSFOGALMAI:

A jelölt, a jelölő és a jel kapcsolata a vizuális kommunikációban. A denotáció és a konnotációk szerepe a reklámokban.

KÖTELEZŐ IRODALOM:

BLASKÓ ÁGNES – MARGITHÁZI BEJA (2010): *Vizuális kommunikáció. Szöveggyűjtemény*. Typotex, Budapest. 125-146. o.

AJÁNLOTT SZAKIRODALOM:

LACEY, NICK (2009): *Image and Representation*. Palgrave Macmillan, NY. 18-51. o.

10. TÉTEL: HÁLÓZATI KOMMUNIKÁCIÓ A TÁRSADALOMBAN ÉS A KÖZÖSSÉGI MÉDIÁBAN

A TÉTEL FŐ PONTJAI, KULCSFOGALMAI:

Hálózat és rendszer viszonya; az információs és a hálózati társadalom közötti átmenet; a „homo diktiosz”; hálózatok a matematikában, a természetben, a társadalomban; hálózatépítés a marketingben; a hálózatok modellezése; az internet mint hálózat; arckönyv és más social media alapú hálózatok.

KÖTELEZŐ IRODALOM:

CHRISTAKIS, NICHOLAS A. – FOWLER, JAMES H. (2010) *Kapcsolatok hálójában*. Typotex Kiadó, Budapest. 19-49. o.

AJÁNLOTT SZAKIRODALOM:

BARABÁSI ALBERT-LÁSZLÓ (2010): *Behálózva*. Helikon Kiadó, Budapest.

SZAKADÁT ISTVÁN (2009): *Egyben az egész. Egytől egyig*. Typotex Kiadó, Budapest.

BODÓ BALÁZS (2011): *A szerzői jog kalózzai*. Typotex Kiadó, Budapest.

11. TÉTEL: INFORMÁCIÓS TÁRSADALOM ÉS TUDÁSTÁRSADALOM

A TÉTEL FŐ PONTJAI, KULCSFOGALMAI:

Az információs társadalom modern és posztmodern megközelítései; az ipari forradalomtól az információs társadalomig; információs és hálózati társadalom a XX. és a XXI. században; ember és gép viszonya: technooptimizmus, technopesszimizmus, technokritizmus; kutatás-fejlesztés-innováció az információs társadalomban; információ, tudás és szakismeret; a társadalom tudásalapú differenciálódása; jövődölések az információs társadalomról régen és ma.

KÖTELEZŐ IRODALOM:

Z. KARVALICS LÁSZLÓ (2007): *Információs társadalom – mi az? Egy kifejezés jelentése, története és fogalomkörnyezete*. Online: http://www.itk.hu/netis/doc/ISCB_hun/02_ZKL_tortenet.pdf

AJÁNLOTT SZAKIRODALOM:

FARKAS JÁNOS (2002): *Információs- vagy tudástársadalom?* Infonia Kiadó, Budapest.

MATTELART, ARMAND (2004): *Az információs társadalom története*. Gondolat–Infonia, Budapest.

PODOSKI PÉTER (2008): *Magyar digitális szakadék*. Online:

https://www.bolyai.elte.hu/download/eloadas/szakmai/innov/200620072/esszek/Podoski_P_Magyar_digitális_szakadek.pdf

SZAKADÁT ISTVÁN (2009): *Egyben az egész. Egytől egyig*. Typotex Kiadó, Budapest.

TERESTYÉNI TAMÁS (2006): *Kommunikációelmélet. A testbeszédtől az internetig*. Typotex Kiadó, Budapest. 319-333. o.

12. TÉTEL: A JELELMÉLET ALAPJAI

A TÉTEL FŐ PONTJAI, KULCSFOGALMAI:

A nyelvi jel fogalma, a jeltípusok; a szemiotikai szemléletmód; kialakulásának diszciplináris előzményei; a szemantika, a szintaktika, a pragmatika által leírható viszonyok; a jelentésmodellek.

KÖTELEZŐ IRODALOM:

KÁRPÁTI ESZTER (2006): *A szöveg fogalma*. Typotex, Budapest. 82-113. o.

AJÁNLOTT SZAKIRODALOM:

KÁRPÁTI ESZTER (szerk.) (2003): *Szöveggyűjtemény a szemiotika tanulmányozásához*. Aula, Budapest.

13. TÉTEL: PSZICHOLOGIAI VISZTICA

A TÉTEL FŐ PONTJAI, KULCSFOGALMAI:

A pszicholingvisztika kutatási módszerei. A társalgás pszicholingvisztikája: a társalgások mikro- és makroszerkezete, udvariasság, nemi különbségek. Nyelvi determinizmus és relativizmus.

KÖTELEZŐ IRODALOM:

PLÉH CSABA: *A módszertan kérdései a pszicholingvisztikában*. In: PLÉH CSABA – LUKÁCS ÁGNES (szerk.) (2014): *Pszicholingvisztika 1–2*. Akadémiai Kiadó, Budapest. 147–163. o.

PLÉH CSABA: *A társalgás pszicholingvisztikája*. In: PLÉH CSABA – LUKÁCS ÁGNES (szerk.) (2014): *Pszicholingvisztika 1–2*. Akadémiai Kiadó, Budapest. 987–1030. o.

BABARCZY ANNA – SZAMARASZ VERA ZOÉ: *A nyelvi relativizmus*. In: PLÉH CSABA – LUKÁCS ÁGNES (szerk.) (2014): *Pszicholingvisztika 1–2*. Akadémiai Kiadó, Budapest. 860–876. o.

AJÁNLOTT SZAKIRODALOM:

GÓSY MÁRIA (szerk.) (2005): *Pszicholingvisztika*. Osiris, Budapest.

14. TÉTEL: A KOMMUNIKÁCIÓ PSZICHOLOGIÁJÁNAK ALAPJAI

A TÉTEL FŐ PONTJAI, KULCSFOGALMAI:

Verbális és nem verbális kommunikáció, generatív grammatika, felszíni szerkezet és mélyszerkezet, a nyelv kísérletes kutatása, elméletek a nyelvelsajátításról, a nyelv helyes használata

KÖTELEZŐ IRODALOM:

BERNÁTH LÁSZLÓ – RÉVÉSZ GYÖRGY (szerk.) (2000): *A kommunikáció pszichológiájának alapjai*. In: BERNÁTH LÁSZLÓ – RÉVÉSZ GYÖRGY (2000): *A pszichológia alapjai*. Tertia, Budapest.

AJÁNLOTT SZAKIRODALOM:

BUDA BÉLA (1994/TÖBB KIADÁS): *A közvetlen emberi kommunikáció szabályszerűségei*. Animula, Budapest.
Online: <http://www.mek.oszk.hu/02000/02009/02009.htm>

15. TÉTEL: AZ ATTITÚDVÁLTOZTATÁS MÓDSZEREI

A TÉTEL FŐ PONTJAI, KULCSFOGALMAI:

A meggyőzés, propaganda, befolyásolás, manipuláció és az attitűdváltoztatás pszichoanalitikus, behaviorista és kognitív pszichológiai technikái. Az attitűd funkciói és a meggyőzés technikái. A meggyőzés centrális és perifériális technikái. A reaktancia jelensége és a paradox intervenció. A szubliminális ingerlés jelensége, valamint a technikát igazoló és cáfoló adatok. A befolyásolás szintjei. A meggyőzés kognitív folyamatmodellje.

KÖTELEZŐ IRODALOM:

FORGÁCS ATTILA (2009 valamint 2011): *Az attitűdök jelentősége az üzleti világban*. In: FORGÁCS ATTILA – KOVÁCS ZOLTÁN – BODNÁR ÉVA – SASS JUDIT (szerk.): *Alkalmazott pszichológia. Szociálpszichológia, Munka- és szervezetpszichológia*. Aula Kiadó, Budapest. 26-34. o. valamint 59-84. o.

AJÁNLOTT SZAKIRODALOM:

PACKARD, VANCE (1971): *A rejtett rábeszélők*. In: PACKARD, VANCE: *Feltörekvés, reklám szexualitás Amerikában*. Gondolat, Budapest. 123-204.o.

PRATKANIS, ANTHONY R. – ARONSON, ELLIOT (2001): *A rábeszélőgépj*. Ab Ovo Kiadó, Budapest.

CIALDINI, ROBERT (1999): *A befolyásolás lélektana. A meggyőzés pszichológiája*. Corvinus, Budapest.